HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

כמין נפל והא לידע אם זכר אם נקבה קתני ה"ק ובא כהן והציץ בו לידע אם נפל הפילה אם רוח הפילה ואת"ל נפל הפילה לידע אם זכר אם נקבה ואיבעית אימא כיון דחולדה וברדלס מצויים שם ודאי גררוהו [א]בעו מיניה מרב נחמן וסתות דאורייתא או דרבנן אמר להו מדאמר הונא חברין משמיה דרב אשה שיש לה וסת והגיע שעת וסתה ולא בדקה ולבסוף ראתה [א]חוששת לוסתה וחוששת לראייתה אלמא [ב]וסתות דאורייתא איכא דאמרי הכי קא"ל טעמא דראתה הא לא ראתה אין חוששין אלמא וסתות דרבנן איתמר אשה שיש לה וסת והגיע שעת וסתה ולא בדקה ולבסוף בדקה אמר רב [ב]בדקה ומצאת טמאה טמאה טהורה טהורה ושמואל אמר אפילו בדקה ומצאת טהורה נמי טמאה מפני [ג]שאורח בזמנו בא לימא בוסתות קמיפלגי דמ"ס דאורייתא ומ"ס דרבנן אמר ר' זירא דכ"ע וסתות דאורייתא כאן שבדקה עצמה כשיעור וסת כאן שלא בדקה עצמה כשיעור וסת ר"נ בר יצחק אמר בוסתות גופייהו קמיפלגי דמ"ס וסתות דאורייתא ומר סבר וסתות דרבנן אמר רב ששת כתנאי ר' אליעזר אומר טמאה נדה ורבי יהושע אומר תבדק והני תנאי כי הני תנאי דתניא רבי מאיר אומר טמאה נדה וחכ"א תבדק אמר אביי אף אנן נמי תנינא [ד]דתנן ר"מ אומר [ג]אם היתה במחבא והגיע שעת וסתה ולא בדקה טהורה [ה]שחרדה מסלקת את הדמים טעמא דאיכא חרדה הא ליכא חרדה טמאה אלמא וסתות דאורייתא לימא הני תנאי בהא נמי פליגי דתניא [ו]הרואה דם מחמת מכה אפילו בתוך ימי נדתה טהורה דברי רשב"ג רבי אומר אם יש לה וסת חוששת לוסתה מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר וסתות דאורייתא ומר סבר וסתות דרבנן אמר רבינא לא דכ"ע [ה]וסתות דרבנן והכא [ו]במקור מקומו טמא קמיפלגי רשב"ג סבר אשה טהורה ודם טמא דקאתי דרך מקור ואמר ליה רבי אי חיישת לוסת אשה נמי טמאה ואי לא חיישת לוסת מקור מקומו טהור הוא: **מתני'** בית שמאי אומרים צריכה ב' עדים על כל תשמיש ותשמיש או תשמש לאור הנר בית הלל אומרים [י]דיה בשני עדים כל הלילה:

גמ'

כמין נפל. הלכך ספק וספק הוא דדלמא מעיקרא לאו נפל הוא: **ודאי גררוהו.** הלכך ודאי וודאי הוא: **וסתות דאורייתא או דרבנן.** הא דקיימא לן דבעי בדיקה בשעת וסתה דאורייתא היא דאם לא בדקה טמאה ואפילו בדקה אחר זמן ומצאתה טהורה דאורח בזמנו בא ודם חזאי ונפל לקרקע או דרבנן הוא דאצרכוה ואם לא בדקה טהורה: **ולבסוף ראתה.** בבדיקה ראשונה שבדקה עצמה לאחר זמן ומצאתה טמאה: **חוששת לוסתה וחוששת לראייתה.** אם זמן וסתה קודם מעת לעת של ראייתה מטמאינן טהרות (א) דוסתה ואילך דלמא בזמנו בא ואם מעת לעת של ראייתה קודם לוסתה דלא שהתה משעת וסתה עד ראייתה מעת לעת אזלינן בתר ראייה וטמאה מעת לעת. וקס"ד דה"ה נמי אם בדקה ומצאתה טהורה דחוששת לוסתה והא דנקט ראתה משום דבעי למימר וחוששת לראייתה: **טעמא דראתה.** דכיון דבבדיקה ראשונה מצאתה טמאה אם בדקה נמי בשעת וסתה הוה משכחא: **דכ"ע.** אפי' רב מודה דוסתות דאורייתא והא דקאמר דמצאתה טהורה טהורה כשבדקה בשיעור וסת של וסתה דודאי אי הוה דם הוה משכחא ושמואל סבר אפי' הכי טמאה דאורח בזמנו בא הואיל ולא בדקה בשעת וסת ממש: **וכאן שלא בדקה עצמה כו'.** הא דקאמר לעיל וסתות דאורייתא וטמאה אפילו לרב בשלא בדקה עצמה בשיעור וסת ואח"כ בדקה ומצאתה טהורה טמאה [ז]ואיכא דאמרי דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי: **טמאה נדה.** אם הגיע וסתה ולא בדקה. קסבר וסתות דאורייתא: **תבדק.** לאחר וסתה מצאתה טמאה טמאה משעת וסתה טהורה טהורה: **אף אנן נמי תנינא.** דלרבי מאיר וסתות דאורייתא: **במחבא.** מחמת פחד ליסטין ובולשת: **הרואה דם מחמת מכה.** שיש לה במעיה: **אפי' בתוך ימי נדתה.** כלומר בימים שהיא למודה לראות דהיינו שעת עונתה או שעת וסתה: **טהורה.** דתלינן במכה שבאותו מקום: **אם יש לה וסת חוששת לוסתה.** כלומר כשאין לה וסת קבוע מודינא לך שאף על פי שעברה עונתה תולה במכה אבל אם יש לה וסת קבוע וראתה ביום וסתה אפי' מחמת מכה חיישינן שמא טיפת נדה מעורבת בו: **מקומו טמא.** וכל דם הבא דרך שם ואפילו אינו דם נדה הוי אב הטומאה לטמא אדם טומאת ערב ואם נגעה בטהרות טמאים. וקאמר ליה רבי כו' ולהקל על דבריו בא וה"ק אם יש לה וסת כלומר אם אתה אומר לטמאה מפני וסתה חוששת לוסתה כלומר יש לך לטמאה טומאת שבעה והואיל ואינך חושש לכך שהרי אתה אומר טהורה משום נדה שוב אין לה טומאה: **מתני' שני עדים.** חדשים על כל תשמיש אחד לפניו ואחד לאחריו ולמחר תעיין בהם: **או תשמש לאור הנר.** ותבדוק לאחר תשמיש עד שקנחה בו: **דיה בשני עדים כל הלילה.** אחד לפני תשמיש ראשון ואחד לאחר תשמיש אחרון. ואע"ג דמשמשת ולא ידעה אי חזאי ביני וביני בין לבית שמאי בין לבית הלל לא איכפת לן דלא הוצרכו לבדוק אלא לחומר טהרות:

גמ'

וחוששת לראייתה. פרש"י לענין מעת לעת אע"ג דקי"ל כרבי דוסא דאשה שיש לה וסת דיה שעתה שלא בשעת וסת מודה דמטמא למפרע ועוד י"ל דהכא מיירי לענין שתהא מקולקלת למניינה: **אלמא** וסתות דאורייתא. השתא סבר הא דנקט ראתה לאשמועינן דחוששת לראייתה ולא חשבינן לה כאילו ודאי ראתה מזמן הוסת וה"ה דכי לא ראתה חוששת ואם תאמר היאך רוצה להוכיח דוסתות דאורייתא והלא [ט]אפי' אי וסתות דרבנן כיון דראתה עכשיו טמאה גם מזמן הוסת מספק וי"ל הני מילי לטהרות אבל מקולקלת למניינה לא הויא: **אלמא** וסתות דרבנן. וא"ת דלעיל (דף טו.) אמר רב הונא לא שנו אלא שלא הגיע שעת וסתה כו' אלמא וסתות דאורייתא וי"ל דהכא קאמר משמיה דרב וליה לא ס"ל ואליבא דרב איכא לקמן ב' לשונות אי נמי לעיל אתי כלישנא קמא דהכא: **ורב** נחמן בר יצחק אמר בוסתות גופייהו פליגי. נראה דהלכה דוסתות דרבנן דהא רב נחמן בר יצחק דהוא בתראה אית ליה לרב וסתות דרבנן א]ובפ' יש בכור (בכורות דף מט:) פסיק כרב באיסורי ועוד דקיימא לן כר' יהושע דבסמוך לגבי רבי אליעזר וכחכמים לגבי ר' מאיר ואע"ג דתנן בפ' בנות כותים (לקמן דף לט.) ברישא דהיתה במחבא הגיע שעת וסתה ולא בדקה טמאה מ"מ נראה דהלכה הוי וסתות דרבנן כדפרישית ועוד דאיכא דמוקי לה בפרק בנות כותים (שם) כרבי מאיר וכן פסק בשאלתות דרב אחאי[י] ור"ח הילכך אשה שיש לה וסת ולא בדקה בשעת וסתה ואח"כ בדקה ומצאתה טהורה טהורה לבעלה ומיהו נראה לכתחלה צריכה לבדוק בשעת הוסת: **ומר** סבר וסתות דרבנן. נראה דדוקא במרגשת שבא דם זה מן המכה ואפ"ה אם זמן וסת הוא אי וסתות דאורייתא חיישינן שמא גם מן המקור בא הדם אבל אם אינה מרגשת יציאת דם מן המכה טמאה לכ"ע אם הוא זמן וסתה דאי לאו הכי וכי לעולם לא תהא נדה והלא קודם מכה הוה לה וסת: **במקור** מקומו טמא קמיפלגי. ורשב"ג לטעמיה בריש תינוקת (לקמן דף סו.) ואע"ג דטומאת בית הסתרים היא ובפרק דם הנדה (לקמן נה:) אמר נמי דדם בעי רביעית והכא קאמר טמא אע"ג דליכא רביעית כדאמרינן בפ' יוצא דופן (לקמן דף מא:) מקור שהזיע כב' טיפי מרגליות טמאה שמא הכא הלמ"מ הוא תדע שהמקור טמא והאשה טהורה: **ב"ש** אומרים צריכה ב' עדים על כל תשמיש. פרש"י ב' עדים חדשים א' לפני תשמיש ואחד לאחר תשמיש ומצנעת עד הבקר ובה"א דיה בב' עדים כל הלילה אחד לפני תשמיש ראשון ואחד לאחר תשמיש אחרון* וקשה דלפני תשמיש לא בעו חדשים אלא צנועות ועוד קשה מה שפירש לב"ה דלא מצרכי לבדוק בכל תשמיש דלעיל[ט] אמר דאינן צנועות עד שבודקות בו לפני תשמיש זה בודקות בו לפני תשמיש אחר משמע דבכל תשמיש בודקות מיהו הא י"ל בודקות בתשמיש אחר שבלילה שניה ועוד קשה מה יודעת מתי שימש באחרונה שתבדוק אחריו ואם היתה בודקת בשחר כשהיא עומדת א"כ אינה בודקת סמוך לתשמיש לידע אם בועל בנדות לטמא בועלה ז' ועוד קשה דקאמר ב"ש שמא תתפנה שכבת זרע בביאה שניה היה לו לומר בביאה אחרונה כיון דלב"ה אינה בודקת עד לאחר תשמיש אחרון ועוד דב"ה נקט נימוק וב"ש נקט לישנא אחרינא שמא תתפנה היה לו לב"ש נמי למינקט נימוק כיון דקאי על דם שברחם ולא על הדם שעל העד דהא בית הלל לא מצרכי בדיקה אחר תשמיש ראשון

ועוד

*[ועוד דמשמע או תשמש לאור הנר אם רוצה להקל כב"ה ואפילו תשמש לאור הנר צריכה לב"ש בדיקה בכל תשמיש אבל לפירוש ב]רש"י ולפירוש ר"י א"ש תשמש לאור הנר פי' שבודקת מיד מסתמא אם היתה שם טיפת חרדל היתה רואה אפי' על עד ישן. ולפירוש ר"י קיימא שפיר ב"ש אדם שעל העד ג]אבל לעולם קיימא אדם שבתוך הפה דלישנא בתוך הפה הכי משמע גי']

מסורת הש"ס

א) [גי' הרא"ש בעא מיניה רבא מר"נ], ב) [לעיל ט. וש"נ], ג) [לקמן סד:], ד) [לעיל ט.] לקמן לט., ה) [לקמן עא. סוטה כ:], ו) [לקמן כב. מא: סו. עא.], ז) האי לישנא איכא דאמרי אינו מלשון רש"י אבל הוא נשמט מנוסחת התלמוד וכ"ה בגמרא ישנה. רש"א, ח) [פ' מצורע סי' פט], ט) [דף יב.],

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה חוששת וכו' טהרות דמוסתה ואילך:

◆

גליון הש"ס

תום' ד"ה אלמא כו' אפי' אי וסתות דרבנן וכו'. עי' לעיל ט ע"א תד"ה הא וכו' דהוכיחו כן מסוגיא דהכא והיינו ללישנא בתרא דרב סבר וסתות דרבנן ואפ"ה ס"ל דמלאה טמאה חוששת לוסתה וא"כ מה הקשו דלמא הלישנא קמא ס"ל דאי היה וסתות דרבנן לא מטמאינן למפרע לחוש לוסתה ובהא פליגי הנך ב' לישני וכמו דנ"ל לתירוצם דפליגי באם וסתות דרבנן אם מקולקלת למניינה:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תום' ד"ה ורב נחמן בר יצחק וכו' ובפרק יש בכור. נ"ב עי' מעדני י"ט בפ"ק סי' א' בד"ה וקי"ל הלכתא וכו': ב] ד"ה ב"ש אומרים צריכה וכו' בהגי' בדיקה בכל תשמיש אבל לפי' רשב"ם כצ"ל: ג] בא"ד בהג"ה אבל לב"ה קיימא וכו' כצ"ל:

◆

מוסף רש"י

כמין נפל. וספק ספיקא היא, דשמא לא נפל היה אלא שפיר מלא רוח (ע"ז מב.). **אם רוח הפילה.** שפיר מלא רוח, **ואם תמצא לומר נפל הפילה.** כלומר לכל אלה הוצרך, שמא רוח הוא ואגיד ואין כאן לא טומאת זכר ולא טומאת נקבה, ואם אראה שהוא וולד צריכני לראות אם זכר אם נקבה (פסחים ט: וכעי"ז ע"ז שם). **ודאי גררוהו.** מוחזקין הן בכך (פסחים שם) שחזקתן בכך והא ודאי הוא (ע"ז שם). **וסתות דאורייתא.** הלכה למשה מסיני דמחזקינן לה בטומאת ספק (לעיל טו. ועי' לעיל ט.). **אם היתה במחבא.** מחמת פחד כרכום (מלור) או לסטין (לעיל ט.). **ולא בדקה טהורה.** אם בדקה אחרי כן ומצאתה טהורה ולא אמר אורח בזמנו בא (סוטה כ:).

◆

תום' הרא"ש

חוששת לוסתה וחוששת לראייתה. אע"ג דקי"ל כר' דוסא דכל אשה שיש לה וסת דיה שעתה הא מסקינן לעיל דשלא בשעת וסתה מודי להו. ועוד י"ל דלענין שתהא מקולקלת למנינה איירי הכא: **אלמא** וסתות דרבנן. הא דס"ל לרב הונא לעיל דוסתות דאורייתא לא קשה דהכא משמיה דרב קאמר ואליבא דרב מסיק בסמוך שתי לשונות: **ורב** נחמן בר יצחק אמר בוסתות גופייהו קא מיפלגי. כותיה קי"ל דהוא בתרא והלכתא כרב באיסורי כדאיתא בבכורות פרק יש בכור

עין משפט נר מצוה

נד א ב מיי' פ"ג מהל' משכב ומושב הל' ה ופ"ח מהל' איסורי ביאה הל' יג ועי' במ"מ וטוש"ע י"ד סי' קפד סעיף ט:
נה ג טוש"ע שם סעיף ח:
נו ד מיי' פ"ח מהלכות איסורי ביאה הל' יד סמג לאוין קיא טוש"ע י"ד סי' קפו סעיף ה וסעיף ו ובהגה"ה:
נז ה מיי' שם הל' יד ופ"ג מהלכות משכב ומושב הלכה ט:
נח ו מיי' פ"ד מהלכות איסורי ביאה הל' יז סמג שם טוש"ע י"ד סי' קפו סעיף ג בהגה"ה:

◆

תום' הרא"ש (המשך)

הלכך כותיה קי"ל דוסתות דרבנן וכן סבר ר' יוחנן לעיל וכן פסק בשאלתות דרב אחאי ור"ח. ועוד דקי"ל כר' יהושע לגבי ר' אליעזר וכמו חכמים לגבי רבי מאיר אע"ג דפליגי לקמן רשב"ג ור' וקי"ל הלכה כר' מחבירו הא פליגי נמי אחריני בהנך ברייתות. ועוד דהא דחיק רבינא דהוא בתראה למימר דכ"ע וסתות דרבנן ולא קי"ל כמתני' דהיתה במחבא. ואע"ג דקתני רישא הגיע שעת וסתה ולא בדקה טמאה הא אמרי' לקמן פ' בנות כותים כולה ר"מ היא ועל זה יש לסמוך באשה שיש לה וסת ולא בדקה בשעת וסתה ואח"כ בדקה ומצאה טהורה דטהורה ודאי: **מאי** לאו בהא קא מיפלגי דמר סבר וסתות דאורייתא ומר סבר וסתות דרבנן הלכך תולין בהדם דמחמת מכה בא. תימה לי אם יש לה מכה וזמן ארוך וכי כל הדמים שתראה יהיו טהורין וכי בשביל הכאה נסתלקו דמי המקור. וצ"ע: **במקור** מקומו טמא קא מיפלגי. ורשב"ג לטעמיה דאמר לקמן בריש תינוקת דם טמא דאתי דרך מקור ואין לדמותו לטומאת בית הסתרים דשמא הלכה למשה מסיני תדע דהמקור טמא אע"ג דהאשה נמי טהורה: **ב"ש** אומרים צריכה שני עדים. פי' שניהם לאחר תשמיש אחד ואחד לה כותיה דמתני' דלעיל דרך בשני ישראל לשמש בשני עדים ופליגי ב"ש וב"ה בהנך שני עדים ב"ש סברי צריך בדיקה בהן בכל תשמיש ותשמיש. וב"ה סברי יבדקו בהן בכל תשמיש ותשמיש ואין צריך לראותם עד אור הבוקר ובעד דלפני תשמיש לא איירי בהו. ורבינו שמשון(א) פי' לב"ה אחד לפני תשמיש ראשון ואחד לפני תשמיש אחרון. וקשה לפי' מה היא יודעת כמה פעמים תשמש בלילה אלא בקומה בשחרית תבדוק ואנן בדיקה דלאחר תשמיש בעי' אולי ראתה מחמת תשמיש וליכא לאקשויי לפי' רבינו שמשון(א) לב"ש (דהך) דהא דרך צנועות להצריך עדים חדשים בכל פעם דהא מודו ב"ש דאי משמשת לאור הנר אינה צריכה עדים חדשים:

א) [נכ' צ"ל רש"י]

SHAS MOZNAIM